EPISTEMOLOGICAL STUDIES IN PHILOSOPHY, SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ISSN 2618-1274 (Print), ISSN [2618-1282](https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/index) (Online)

Journal home page: <https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/index>

УДК 327.5

Мустафазаде Парвана Тельман кизи

Інститут історії імені А.А.Бакиханова

НАН Азербайджанської Республіки

AZ1143, Баку, пр. Г. Кавіда, 115

E-mail: peri.rustamova865@gmail.com

Received 18 July 2018; revised 23 August 2018; accepted 25 September 2018

doi: 10.15421/341912

КОНВЕНЦІЯ ПРО ПРАВОВИЙ СТАТУС КАСПІЙСЬКОГО МОРЯ ЯК ГАРАНТ РЕГІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація.

У статті досліджена політико-правова особливість статусу Каспійського моря. Визначені основні етапи переговорного процесу прикаспійських держав та здійснено аналіз основних положень Конвенції про правовий статус Каспійського моря. Стверджується, що прийняття цього документу вплинуло на формування регіональної безпеки. Офіційно прикаспійські держави домовились про недопустимість присутності третіх сторін в Каспійському морі. Вказані основні прогалини, які залишаються не узгодженими між сторонами.

Ключові слова: *Азербайджанська Республіка, статус Каспійського моря, Конвенція про правовий статус Каспійського моря, прикаспійські держави, нафта, прикаспійські саміти*

Mustafazade Parvana Telman

Institute of History named after Abbasgulu Agha Bakikhanov

AZ1143, Bakı şəhəri, H.Cavid pr., 115 AMEA-nın

E-mail: peri.rustamova865@gmail.com

**Convention on the Legal Status of the Caspian Sea
as the guarantee of regional security**

Abstract.

The article analyzes the political and legal peculiarity of the status of the Caspian Sea. The basic stages of the negotiation process of the Caspian states were determined and the main provisions of the Convention on the legal status of the Caspian Sea were analyzed. It is argued that the adoption of this document has affected the formation of regional security. Officially the Caspian states have agreed on the inadmissibility of the presence of third parties in the Caspian Sea. The indicated main gaps remain uncoordinated between the parties.

It states that as the Caspian Sea is not linked to neither open sea nor ocean, it should, according to international law, be considered as a closed sea. There was also an argument that even without a link to ocean, Caspian Sea was a typical boundary lake situated between two states: the Soviet Union and Iran. All the post-Soviet Caspian states, except Russia, declared at once their non-recognition of the legal force of the Soviet Iranian contractual base (1921-1940) pertaining to the Caspian Sea. The Soviet Union and Iran were successful in negotiation of the issues of commercial navigation and fishing and there was no resolution of delimitation. Geopolitical and economic interests stand behind the disputes surrounding the significance of the Caspian oil resources.

The international-legal status of the Caspian Sea started its formation in the period when the confrontation between Russia and Persia, as well as, Russia and Great Britain for possession of the Caspian territories, and Caspian Sea, was under way.

It describes the ongoing conflicts, which are primarily due to various riparian states; territorial claims concerning the extraction of oil and gas resources, and argues that the current legal framework on the use and protection of the Caspian Sea is obsolete.

Ali disputes between the Caspian states are settled, on the basis of the international law, and according to consuetude and contractual practice of other boundary lakes. Some time provisions of the Roman law will become imperative in the interstate relations of the Caspian states. Mutual trust and the recognition of the law will lead the Caspian states to necessity of creation of the Caspian international court or arbitration.

This article examine that the signing of the Convention on the legal status of the Caspian sea is a big deal and an achievement of the policy of littoral states. The Convention defines the legal status of the waters, the seabed, and the subsoil of the Caspian Sea. It regulates the use of natural resources and the airspace over the sea. The new regime for the Caspian Sea under the Convention constitutes a compromise.

Key words: Azerbaijan Republic, Caspian Sea status, Convention on the legal status of the Caspian Sea, Caspian states, oil, Caspian summits.

Мустафазаде Парвана Тельман кызи

Институт истории имени А.А.Бакиханова

НАН Азербайджанской Республики

AZ1143, Баку, пр. Г. Кавида, 115

E-mail: peri.rustamova865@gmail.com

**Конвенция о правовом статусе Каспийского моря
как гарант региональной безопасности**

Аннотация.

В статье исследована политико-правовая особенность статуса Каспийского моря. Определены основные этапы переговорного процесса прикаспийских государств и осуществлен анализ основных положений Конвенции о правовом статусе Каспийского моря. Утверждается, что принятие этого документа повлияло на формирование региональной безопасности. Официально прикаспийские государства договорились о недопустимости присутствия третьих сторон в Каспийском море. Указаны основные пробелы, которые остаются не согласованными между сторонами.

Ключевые слова: Азербайджанская Республика, статус Каспийского моря, Конвенция о правовом статусе Каспийского моря, прикаспийские государства, нефть, прикаспийские саммиты.

Постановка проблеми. Переговори щодо визначення правового статусу Каспійського моря тривали більше двадцяти років. Це питання набуло особливої уваги після розпаду Радянського Союзу. Історично склалось так, що Каспійське море входило в зону впливу лише двох держав: Росії та Ірану. Пострадянський період створив нову ситуацію навколо Каспійського регіону. Кількість прибережних держав збільшилась від двох до п'яти (Азербайджан, Іран, Казахстан, Росія і Туркменістан). До 1991-го року статус Каспію регулювався радянсько-іранськими договорами 1921 і 1940 рр. Важливою подією стало прийняття Конвенції про правовий статус Каспійського моря 12 червня 2018 року, що вплинуло на формування системи регіональ-

ної безпеки в Каспійському регіоні.

Метою статті є комплексний аналіз основних положень Конвенції про правовий статус Каспійського моря.

Основний зміст. Відомий азербайджанський картограф Шірбек Алієв (автор, консультант усіх карт, виданих в Азербайджані в 1942-1975 роках) в «Історичному огляді і аналізі карт Каспійського моря до початку XIX століття» зазначає: «Каспійське море має багату історію, з давніх часів притягувало до себе увагу істориків, географів та торговців. Не дивлячись на це, історія Каспійського моря на сьогоднішній день не достатньо досліджена...в різних описах карт можна знайти понад п'ятдесят назв Каспійського моря».¹ Серед перелічених назв

¹ Алиев Ш. Исторический обзор и анализ карт Каспийского моря до начала XIX в. Баку – 1948. С.18

є Хазарське, Бакинське, Мазандаранське, Табаристанське, Албанське. В Азербайджані Каспійське море називають «Хазарським морем» (на азерб. мові «Хəзər dənizi»).

Наукові підходи щодо дослідження та вивчення проблеми статусу Каспійського моря були різні. Одні називали Каспій «прикордонним озером», інші «внутрішньоконтинентальною водоймою», або ж «кондомініумом». Враховуючи те, що Каспійське море не має виходу до океанів, більшість науковців вважають, що це найбільше озеро у світі.²

Основною причиною відсутності єдиної позиції були суттєві відмінності політичних та економічних інтересів прикаспійських держав. Кожна з прибережних держав прагне встановити свій контроль в регіоні та отримати найбільші запаси природних ресурсів. Нові незалежні держави відмовились визнати юридичну силу радянсько-іранських договорів 1921 та 1940 років.

Процес встановлення правового статусу та правового режиму Каспійського моря почався з 1992-го року. Перед державами Каспійського регіону було завдання переглянути питання статусу та знайти компроміс для майбутнього співробітництва в регіоні.

Азербайджанська Республіка стала першою прикаспійською державою, яка запропонувала проект Конвенції по правовому статусу Каспійського моря 1993 року. Якщо азербайджанський проект пропонував прикордонно-озерний статус, причому розділений на сектори, то казахстанський розглядав Каспій як «замкнене море», на який повинні були поширюватись норми Конвенції ООН з морського права 1982 року (статті 122 і 123).³

Слід зазначити, що поняття «правовий режим» та «правовий статус» не є ідентичні. Радянський вчений-правознавець А.Л.Колодкин пише: «Якщо статус простору від-

повідає на питання приналежності державі (напр. – територіальне море) або, навпаки, не підпорядкованість ні суверенітету, ні юрисдикції певної держави (наприклад відкрите море), то поняття «правовий режим» пов'язане з сукупністю прав та обов'язків держав щодо використання морського простору. В цьому випадку ці права та обов'язки реалізуються при усесторонньому використанні, збереженні та вивченні Каспійського моря»⁴.

Хронологічні рамки переговорного процесу щодо врегулювання правового статусу Каспійського моря після 1991 року, можна умовно поділити на декілька етапів:

- Перший етап: **Тегеранська спеціальна конференція (вересень-жовтень 1992 рік)**. Темою конференції було створення міжнародної організації, покликаної регулювати проблеми Каспійського моря. Примітно, що питання про міжнародно-правовий статус Каспійського моря вперше було підняте в ході саме Тегеранської конференції п'яти прикаспійських держав в жовтні 1992 року і здійснила це офіційна делегація Азербайджанської Республіки.⁵

- Другий етап: **Алма-Атинська конференція (травень, 1995 рік)**. Основним досягненням цієї конференції стало створення робочих груп для підготовки документів щодо визначення міжнародно-правового статусу Каспію. На початку їх очолювали глави юридичних відділів, пізніше заступники глав міністерств закордонних справ.⁶ Тобто, в перше створюються Спеціальні робочі групи, які досліджують проблему статусу Каспійського моря.

- Третій етап: **Перший Саміт прикаспійських держав, проведений 23-24 квітня 2002 року в Ашхабаді**. На цій зустрічі очікувалось підписання Спільної декларації, однак глави прикаспійських держав не

² Войтко С.В., Гавриш О.А., Згуровський О.М., Економіка зарубіжних країн., Київ, 2017 – С.184

³ Мамедов Р.Ф. Международно-правовой статус Каспийского моря: вчера, сегодня, завтра. Монография. Баку, Азернешр, 2006. С.45

⁴ Колодкин А.Л. О правовом режиме каспийского моря//Ежегодник морского права, 1999-2001, с.109

⁵ Мамедов Р.Ф. Международно-правовой статус Каспийского моря: вчера, сегодня, завтра. Монография. Баку, Азернешр, 2006. С.41

⁶ Мамедов Р.Формирование международно-правового статуса Каспийского моря в постсоветский период. Режим електронного доступу: https://www.ca-c.org/journal/2001/journal_rus/cac-02/10.mamru.shtml

дійшли до консенсусу. Ашхабадський саміт став першою історичною подією, яка стала початком офіційних зустрічей глав прикаспійських держав на рівні самітів.

- Четвертий етап: **Другий Саміт прикаспійських держав, проведений 2007 року в Тегерані.** На цій зустрічі глави держав підписали Підсумкову декларацію (так звана Тегеранська декларація). Це був перший документ, який передбачав багатосторонню співпрацю щодо визначення правового статусу Каспійського моря та забезпечення суверенних прав прикаспійських держав в Каспійському морі. Відповідно до положень статті 7 тексту Декларації: «Сторони дають згоду на те, що до визначення нового правового статусу Каспійського моря в його акваторії повинні діяти узгоджені на основі реалізації їхніх суверенних прав режими судноплавства, рибальства і плавання суден виключно під прапорами прикаспійських країн».⁷

Саміт в Тегерані сприяв формуванню взаємовигідного партнерства між прикаспійськими державами. Поступово виникала ідея взаємодії в економічній сфері, зокрема транспортній та енергетичній. Прикаспійські держави де-юре підкреслювали необхідність та важливість підписання Конвенції про правовий статус Каспійського моря. Окрім того, Іран стала першою прикаспійською державою, яка запропонувала прийняти Рамкову конвенцію щодо захисту морського середовища Каспійського моря (4 листопада, 2003 року), яка вступила в силу 12 серпня 2006 року.

- П'ятий етап: **Третій саміт прикаспійських держав відбувся 18 листопада 2010 року в Баку.** З метою створення в регіоні надійних та безпечних комунікацій, Азербайджанська сторона виступила з ініціативою підписати Угоду про співробітни-

цтво в сфері безпеки. Відповідно до статті 2 п.1 тексту Угоди: «Сторони співпрацюють у боротьби з тероризмом, організованою злочинністю, незаконним обігом наркотичних і психотропних речовин, незаконним обігом зброї, контрабандою, торгівлею людьми, браконьєрством».⁸

- Шостий етап: Проведення **каспійського саміту в Астрахані 29 вересня 2014 року** в черговий раз було підтвердженням необхідності співробітництва прибережних держав та пошуку компромісного підходу щодо вирішення питання статусу Каспійського моря. Не дивлячись на те, що в завершальному комюніке були відсутні правові положення, спрямовані на врегулювання цієї проблеми, Астраханський саміт був спробою узгодити основні принципи взаємодії в цьому напрямку. Під час саміту була прийнята Угода про співробітництво в сфері безпеки в Каспійському морі, звернувши особливу увагу на боротьбу в сфері з незаконним обігом наркотиків та браконьєрством.⁹ Обговорення питань безпеки свідчило не лише про готовність прикаспійських держав зберігати стабільність в регіоні, основна ціль була спрямована на реалізацію принципу неприсутності позарегіональних сил в Каспійському морі, що надалі стало основним пунктом Конвенції 2018 року.

- **Сьомий етап:** Проведення п'ятого Каспійського саміту в Актау 12 серпня 2018 року. Головною подією зустрічі на вищому рівні стало підписання лідерами п'яти держав базового міжнародного договору, виробленого на основі консенсусу і взаємного врахування інтересів всіх сторін, - Конвенції про правовий статус Каспійського моря. Цей основоположний документ створює новий, що відповідає сучасним вимогам і спрямований на подальшу інтенсифікацію всебічної взаємодії прибережних країн правовий

7 Итоговая Декларация саммита прикаспийских государств в Тегеране. – Режим доступа: <https://www.vesti.ru/doc.html?id=143024>

8 “Xəzər dənizində təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq haqqında” Sazişin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu. – Bakı (№48-IVQ), 18.11.2010 - <http://www.e-qanun.az/framework/21305>

9 Коммюнике по итогам Четвертого каспийского саммита (Астрахань, 2014), 29 сентября, 2014 г. Режим электронного доступа: http://www.mid.ru/diverse/-/asset_publisher/zwl2FuDbhJx9/content/kommunike-po-itogam-cetvertogo-kaspijskogo-sammita-astrahan-2014-g-

режим Каспійського моря.¹⁰ Текст Конвенції містить положення, які були узгоджені прибережними державами під час попередніх самітів. Підписання рамкової конвенції стало завершальним етапом переговорів щодо врегулювання питання правового режиму Каспійського моря. На сьогоднішній день Конвенція не ратифікована. В перспективі процес ратифікації не буде затяжним, оскільки зі вступом в силу Конвенція відкриє широкі можливості для розвитку співробітництва прикаспійських держав.

Після розпаду Радянського союзу питання правового статусу Каспійського моря набуло особливого значення. Поетапному вирішенню цієї проблеми сприяли політико-правові рішення прийняті під час прикаспійських самітів. Зустрічі на вищому рівні стали фундаментальним внеском для узгодження основних положень проекту Конвенції. Окрім того, прибережні держави на протязі тривалого часу прагнули знайти консенсус щодо переліку питань в політичній, економічній, безпековій та екологічній сферах. Проведення Прикаспійських самітів вирішило питання не лише статусу, але й вплинуло на формування правового режиму в Каспійському морі.

Політичні та економічні інтереси прибережних держав завжди переважали над правовими питаннями в Каспійському регіоні. Однак підписання Конвенції було необхідною умовою для забезпечення стабільності в регіоні. Саме тому, проведення V Прикаспійського саміту в Актау 12 серпня 2018 року стало історичною подією.

Підтвердженням високого рівня співробітництва між прибережними державами було підписання Конвенції про правовий статус Каспійського моря.¹¹ Також підписані Протокол до Конвенції про співробітництво в сфері боротьби з організованою злочинні-

стю в Каспійському морі та Протокол про співробітництво та взаємодію прикордонних відомств.

Більшість вітчизняних та зарубіжних ЗМІ, а також політологи, юристи-міжнародники визначили неможливість застосування положень міжнародної Конвенції ООН з морського права щодо ситуації статусу Каспійського моря.

Відповідно до статті 5 тексту Конвенції: «Акваторія Каспійського моря розмежовується на внутрішні води, територіальні води, рибальські зони і загальний водний простір».¹² Відсутність чіткої процедури правового режиму створюють труднощі при дослідженні питання розподілу дна Каспійського моря.

Терміни «виключної економічної зони» та «континентального шельфу» в тексті Конвенції відсутні. Окрім того, в конвенції не регламентуються умови мирного та транзитного проходу. Суверенітет кожної держави розповсюджується на територіальні води, які встановлені в 15 миль, в той час як в Конвенції 1982 року – 12 морських миль.

Відповідно до положень міжнародної конвенції по морському праву 1982 року «Континентальний шельф прибережної держави включає морське дно та надра підводних районів, які протягуються за межі його територіального моря...»¹³. В тексті Конвенції про правовий статус Каспію держави нівелювали це поняття в черговий раз підтверджуючи, що Каспійське море не є морем або озером, тому положення Конвенції ООН по морському праву не застосовуються до ситуації з Каспійським морем. Каспійське море має особливий правовий статус та правовий режим.

Існують обмеження щодо проходу воєнних кораблів, підводних човнів та інших транспортних засобів через територіальні

¹⁰ Итоги Пятого каспийского саммита подвели в Актау. – Казахстанская правда. – Режим электронного доступа - <https://www.kazpravda.kz/news/politika/itogi-pyatogo-kaspiiskogo-sammita-podveli-v-aktau>

¹¹ Heads of state of Caspian littoral states signed Convention on legal status of Caspian sea in Aktau 12 August 2018 <https://en.president.az/articles/29674>

¹² Конвенция о правовом статусе Каспийского моря Ст.5, (12.08.2018)

¹³ Конвенция ООН по морскому праву 1982, Ч.XI ст.76. –

http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_r.pdf

води. За прикладом міжнародної практики, такий прохід здійснюється за згодою держави прапора і прибережної держави. У випадку відсутності такої згоди – на основі законодавства прибережної держави. Також цей порядок закріплений в ст.11 п.2 Конвенції про правовий статус Каспійського моря. Подібність формулювань свідчить про рішення прикаспійських держав діяти виключно в рамках принципів та норм міжнародного права.

Найбільшим досягненням прикаспійських держав під час підписання Конвенції стало ухвалення рішення про заборону присутності військових сил в Каспійському морі відповідно до положень статті 3 п.6.¹⁴

До прийняття Конвенції гарантії безпеки в Каспійському морі обговорювались під час прикаспійських самітів, прибережні держави одногосно виступали проти присутності воєнних кораблів третіх сторін. Заборона присутності іноземних воєнних баз в регіоні завжди були на порядку денному прикаспійських самітів. Особливо це питання було під контролем Ірану та Росії. Саме тому, не випадковою стала стаття в британському журналі «The Independence»: «Конвенція підтвердить регіональне домінування Російських військових».¹⁵ Така позиція викликає сумніви, оскільки прикаспійські держави дійшли до консенсусу на протязі тривалого часу і для узгодження тексту Конвенції, враховувались національні інтереси всіх п'яти держав. Заборона присутності поза регіональної держави в Каспійському морі є вимогою не лише офіційної Москви. Кожна із сторін Конвенції має рівні права та обов'язки. Конвенція є підтвердженням існування принципу рівності, а не домінування тієї чи іншої держави. Проте, Каспійська воєнна флотилія Російської Федерації отримала право присутності в Каспійському морі, за винятком територіальних вод та риболовної

зони.

Основними прогалинами Конвенції є:

1. Відсутність положень щодо заходів збереження морської екосистеми та природних ресурсів. Оскільки Каспійське море – це замкнена водойма, то ризики забруднення акваторії значно високі. Існуючою правовою базою є лише Рамкова конвенція з захисту морського середовища (Тегеран, 2003 р.) і чотири додаткові протоколи до цієї Конвенції, які часто порушуються. В статті 15 п.4 зазначено: «Сторони згідно з нормами міжнародного права несуть відповідальність за шкоду, завдану екологічній системі Каспійського моря». В тексті Конвенції міри відповідальності не встановлені. Конвенція регламентує те, що «сторони зобов'язуються самостійно або спільно приймати необхідні міри та співпрацювати в цілях збереження біологічного різноманіття і захисту біологічних ресурсів» (п.2, ст.15). Основним джерелом забруднення Каспійського моря є нафта. Відсутність системи компенсації за нафтове забруднення в тексті Конвенції створює необхідність підписання додаткового протоколу для вирішення цієї проблеми.

2. Особливо катастрофічною є ситуація з виловом осетрових риб. Останнє питання потребує підписання додаткової угоди або протоколу до Конвенції.

3. Основною проблемою залишається відсутність чіткої делімітації дна Каспійського моря. Конвенція регламентує лише загальні права та обов'язки щодо реалізації правового режиму. Однак розмежування внутрішніх та територіальних вод, континентального шельфу здійснюється за умовами домовленостей прибережних держав.

4. В тексті Конвенції відсутній положення щодо правового режиму повітряного простору. Це створює необхідність підписання додаткового протоколу або договору щодо врегулювання режиму польотів над Каспій-

¹⁴ Конвенция о правовом статусе Каспийского моря (12.08.2018). Режим электронного доступа: <http://kremlin.ru/supplement/5328>

¹⁵ Carroll Oliver. Caspian sea: After 22 years of wrangling, deal over oil and gas rich body of water reached – and its good news for Russia. – 10.08.2018.- Режим электронного доступа: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-says-deal-to-settle-status-of-caspian-sea-reached-a8486311.html>

ським морем.

5. Конвенція про правовий статус Каспійського моря не регламентує режим судноплавства. В перспективі прикаспійські держави можуть підписати окрему Конвенцію про режим судноплавства з метою зміцнення економічних зв'язків.

Так, держави Каспійського басейну прийняли важливе рішення з підписанням Конвенції, хоча станом на початок 2019 року документ не ратифікований. Вище перелічені прогалини можуть бути вирішені в процесі наступних переговорів.

Важливим питанням також залишається проект Транскаспійського газопроводу. Російські ЗМІ враховують потенційну можливість активізації переговорів щодо проекту побудови Транскаспійського газопроводу – експорт туркменського та азербайджанського газу в Європу в обхід Росії. Відповідно до положень Конвенції «Сторони можуть прокладати підводні кабелі і трубопроводи по дну Каспійського моря» (Ст.14, п.1). Однак, в п.3 підкреслюється: «Визначення траси для прокладання підводних кабелів та трубопроводів здійснюється за узгодженням сторони, через сектор дна якої повинен бути проведений кабель або трубопровід». Тобто, основною вимогою є згода держави, через

сектор якої буде прокладений трубопровід. Реалізація подібних проектів повинна відповідати екологічним вимогам та стандартам, закріплених в міжнародних договорах та Рамковій конвенції про захист морського середовища Каспійського моря.

Сторони з метою ефективної реалізації Конвенції і огляду співробітництва в Каспійському морі створюють механізми п'ятисторонніх регулярних консультацій високого рівня під егідою міністерств закордонних справ, які проводяться, як правило, не частіше одного разу в рік, в одній із прибережних держав відповідно з узгодженими правилами процедури.¹⁶

Висновки. Аналізуючи політико-правову значимість Конвенції про правовий режим Каспійського моря можна дійти до висновку, що Каспійське море має особливий міжнародний статус на який не поширюються норми Конвенції ООН по морському праву та принцип розмежування морських озер. Документ виступає основним гарантом регіональної безпеки. Узгодження тексту Конвенції є результатом численних зустрічей та домовленостей, що підкреслило перевагу дипломатії в зовнішньополітичних відносин прикаспійських держав.

Бібліографічні посилання

1. Алиев Ш. Исторический обзор и анализ карт Каспийского моря до начала XIX в. Баку, 1948. С.224.
2. Войтко С.В., Гавриш О.А., Згуровський О.М. Економіка зарубіжних країн. Київ, 2017. С.400
3. Колодкин А. О правовом режиме каспийского моря. *Ежегодник морского права*. 1999-2001. С.109
4. Мамедов Р. Международно-правовой статус Каспийского моря: вчера, сегодня, завтра. Монография. Баку: Азернешр, 2007. С.453.
5. Мамедов Р.Формирование международно-правового статуса Каспийского моря в постсоветский период. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.ca-c.org/journal/2001/journal_rus/cac-02/10.mamru.shtml

Нормативно-правові документи

6. Итоговая Декларация саммита прикаспийских государств в Тегеране. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.vesti.ru/doc.html?id=143024>
7. Коммюнике по итогам Четвертого каспийского саммита (Астрахань, 2014), 29 сентября, 2014 г. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.mid.ru/diverse/-/asset_publisher/zwl2FuDbhJx9/content/kommunike-po-itogam-cetvertogo-kaspijskogo-sammita-astrahan-2014-g-

¹⁶ Конвенция о правовом статусе Каспийского моря (12.08.2018). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kremlin.ru/supplement/5328>

8. Итоги Пятого каспийского саммита подвели в Актау. *Казахстанская правда*. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://www.kazpravda.kz/news/politika/itogi-pyatogo-kaspiiskogo-sammita-podveli-v-aktau>

9. Конвенция о правовом статусе Каспийского моря Ст.5, (12.08.2018). [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://kremlin.ru/supplement/5328>

10. Конвенция ООН по морскому праву 1982, Ч.XI ст.76. [Электронный ресурс]. http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_r.pdf

11. Конвенция о правовом статусе Каспийского моря (12.08.2018). [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://kremlin.ru/supplement/5328>

Интернет ресурсы

12. Carroll Oliver. Caspian sea: After 22 years of wrangling, deal over oil and gas rich body of water reached – and its good news for Russia. 10.08.2018. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-says-deal-to-settle-status-of-caspian-sea-reached-a8486311.html>

13. “Xəzər dənizində təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq haqqında” Sazişin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı (№48-IVQ), 18.11.2010. [Электронный ресурс]. <http://www.e-qanun.az/framework/21305>

14. Heads of state of Caspian littoral states signed Convention on legal status of Caspian sea in Aktau 12 August 2018. [Электронный ресурс]. <https://en.president.az/articles/29674>

References

1. Aliyev Sh. Istoricheskiy obzor i analiz kart Kaspiyskogo morya do nachala XIX v. Baku. 1948.

2. Voytko S., Havrish O., Zhurovskiy O. Ekonomika zarubizhnih krayin. Kiyiv. 2017.

3. Kolodkin A. O pravovom rezhime Kaspiyskogo morya. Ezhegodnik. 1999-2001.

4. Mamedov R. Mezhdunarodno-pravovoy status Kaspiyskogo morya: vchera, segodnya, zavtra. Monografiya. Baku. 2007.

5. Mamedov R. Formirovaniye mezhdunarodno-pravovogo stausa Kaspiyskogo morya v postsovetskiy period.

Normativno-pravovi dokumenti

6. Itogovaya Deklaraciya sammita prikaspijskih gosudarstv v Tegerane. [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu: <https://www.vesti.ru/doc.html?id=143024>

7. Kommyunike po itogam Chetvertogo kaspijskogo sammita (Astrahan, 2014), 29 sentyabrya, 2014 g. [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu: http://www.mid.ru/diverse/-/asset_publisher/zwI2FuDbhJx9/content/kommunike-po-itogam-cetvertogo-kaspijskogo-sammita-astrahan-2014-g-

8. Itogi Pyatogo kaspijskogo sammita podveli v Aktau. Kazhstanskaya pravda. [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu: <https://www.kazpravda.kz/news/politika/itogi-pyatogo-kaspiiskogo-sammita-podveli-v-aktau>

9. Konvenciya o pravovom statute Kaspijskogo morya St.5, (12.08.2018). [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu: <http://kremlin.ru/supplement/5328>

10. Konvenciya OON po morskemu pravu 1982, Ch.XI st.76. [Elektronnij resurs]. http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_r.pdf

11. Konvenciya o pravovom statute Kaspijskogo morya (12.08.2018). [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu: <http://kremlin.ru/supplement/5328>

Internet resursi

12. Carroll Oliver. Caspian sea: After 22 years of wrangling, deal over oil and gas rich body of water reached – and its good news for Russia. 10.08.2018. [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-says-deal-to-settle-status-of-caspian-sea-reached-a8486311.html>

13. “Xəzər dənizində təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq haqqında” Sazisin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı (№48-IVQ), 18.11.2010. [Elektronnij resurs]. <http://www.e-qanun.az/framework/21305>

14. Heads of state of Caspian littoral states signed Convention on legal status of Caspian sea in Aktau 12 August 2018. [Elektronnij resurs]. <https://en.president.az/articles/29674>